

Účast České republiky v 5. rámcovém programu EU

Česká republika se od roku 1999 zúčastňuje jako tzv. asociovaná země mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji prostřednictvím 5. rámcového programu EU (5. RP). Po dvou letech je čas na první bilanci a posouzení úspěšnosti naší země v tomto, co do rozsahu spolupráce a finančního rozpočtu, nejvýznamnějším evropském kooperačním výzkumném programu.

Úspěšnost země v 5. RP lze posuzovat minimálně ze dvou hledisek – podle šíře zapojení českých výzkumných týmů do mezinárodní spolupráce ve srovnání s ostatními zeměmi a podle výše finančních prostředků, které se podařilo z Bruselu získat na financování našich výzkumných projektů. Jak známo, Česká republika, stejně jako ostatní země, které se 5. RP účastní, platí za možnost zúčastnit se určitý poplatek, jehož výše je odvozena od hrubého národního produktu (země s výkonnou ekonomikou tedy platí více). Platí zde princip evropské solidarity a spolupráce při financování mezinárodních projektů. Přes tato krásná slova a opakované politické deklarace si každá země velmi pečlivě hlídá návratnost vynaložených prostředků. V každé zemi, a zvláště v zemích se slabší ekonomikou a napjatým rozpočtem, je každá ztráta citlivou politickou otázkou. Nejinak je tomu i v České republice.

Posuzujeme-li dosavadní účast naší země v 5. RP podle šíře zapojení do mezinárodní spolupráce, můžeme být spokojeni. Česká republika podává v přepočtu na stejné množství obyvatel přibližně stejné (někdy i vyšší) množství projektů do Bruselu k výběrovému řízení. Našimi nejčastějšími partnery jsou výzkumné týmy z Německa a Velké Británie. Nejvíce projektů pak směřuje do tematických programů „Kvalita života“ (např. biotechnologie, zemědělství, potraviny, medicína a část životního prostředí) a „Technologie pro informační společnost“ (např. multimédia, elektronický obchod, informační systémy, vysokorychlostní sítě). Potěšitelná je účast našich malých a středních podniků zejména ve specifických projektech typu CRAFT, které jsou zaměřeny na rychlý převod výsledků na trh. V této oblasti má Česká republika nejen relativně, ale i absolutně nejvyšší účast ze všech kandidátských zemí a vyrovná se i některým srovnatelně velkým členským státům EU, ve kterých je již sektor malých inovačních podniků stabilizován a jejichž účast v mezinárodních výzkumných projektech má dlouholetou tradici.

Úspěšnost našich projektů ve výběrovém řízení v Bruselu se liší podle jednotlivých specifických programů. V zásadě lze

konstatovat, že průměrná úspěšnost v celém 5. RP byla v letech 1999–2000 okolo 21 %, tj. každý pátý projekt s naší účastí byl vybrán pro finanční podporu. Úspěšnost našich projektů je zhruba stejná jako ve státech s rozvinutou ekonomikou a stabilizovanou výzkumnou základnou. Zdá se tedy, že český výzkum a vývoj prokazuje kromě značné odolnosti vůči leckdy nepřiznivým domácím podmínkám i vysoký potenciál uspět v mezinárodní soutěži o finanční podporu. A to je dobrá zpráva.

Pokud se týče kvantitativního zhodnocení účasti České republiky v 5. RP v letech 1999–2000, do Bruselu bylo s naší účastí podáno celkem 1280 formálně správných projektů, ve kterých participovalo celkem 1694 českých výzkumných organizací. Z toho 265 projektů bylo vybráno k finanční podpoře, což učinilo radost celkem 347 českým účastníkům v těchto projektech. V letech 1999–2000 zaplatila Česká republika na příspěvcích do rozpočtu 5. RP přibližně 830 milionů Kč a zpět se podařilo získat okolo 1320 milionů Kč. Průběžná vysoká návratnost (přibližně 160 % zaplaceného příspěvku) do konce 5. RP rozhodně nevydrží. Jednak se naše poplatky do 5. RP budou každoročně zvyšovat – asociovaným zemím byly v prvních letech 5. RP poskytnuty určité (snižující se) finanční úlevy – jednak ubývá příležitostí k podání projektů, neboť v některých specifických programech se připravují poslední závěrečné výzvy. Dá se však očekávat, že konečná návratnost finančních prostředků se bude pohybovat minimálně okolo 80 %, což je v celoevropském měřítku nadprůměrná hodnota. Z rozpočtu 5. RP je totiž hrazena i režie na chod programu a řada společných mezinárodních akcí (konference, semináře, školení).

Pro dobré výsledky v 5. RP jsou nezbytné kvalitní a včasné informace o tom, kdy, jakým způsobem a za jakých podmínek se lze o finanční prostředky v Bruselu ucházet. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, které je garantem účasti země v 5. RP, proto iniciovalo vytvoření národní informační sítě pro 5. RP. Centra této sítě jsou umístěna v regionech s vysokou koncentrací výzkumu a vývoje, tj. v místech s vysokou pravděpodobností vzniku kvalitních výzkumných projektů. Kontaktní údaje pro jednotlivá informační centra a komplexní informace o 5. RP lze najít na stránkách www.tc.cas.cz v sekci „Informace o 5. RP“.

Karel Klusáček